

Original Research Article

The Model of Private School Administration Towards Excellence In According to Buddhist Principles

รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม

Huttayaporn Suphasoon^{1*}, & Phrarajavajiranyanamethi²

หัตถยาพร สุภาสุรีย์^{1*}, & พระราชวชิรญาณเมธี²

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Huttayaporn Suphasoon*

หัตถยาพร สุภาสุรีย์

Mahamakut Buddhist University, Thailand.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Email: Hutta2565@gmail.com

2. Phrarajavajiranyanamethi

พระราชวชิรญาณเมธี

Mahamakut Buddhist University, Thailand.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Email: Pm-chatchai.su@mbu.ac.th

คำสำคัญ:

รูปแบบ, หลักพุทธธรรม, การบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ, อิทธิบาท 4, โรงเรียนเอกชน

Keywords:

Model, Buddhist Dhamma, School Administration for Excellence, Four Iddhipāda, Private Schools

Article history:

Received: 18/08/2025

Revised: 10/09/2025

Accepted: 10/11/2025

Available online: 06/03/2026

How to Cite:

Suphasoon, H. &

Phrarajavajiranyanamethi. (2026).

The Model of Private School

Administration Towards

Excellence In According to Buddhist

Principles. *Journal Dhamma for Life*, 32(2),

271-285.

ABSTRACT

This research aimed to develop a management model for private schools toward excellence based on Buddhist principles. The study employed a mixed methods research design with two main objectives: (1) to investigate the current and expected conditions of private school management toward excellence, and (2) to develop a management model for private schools toward excellence based on Buddhist principles. The research was conducted in two phases. In Phase 1, the current and desirable conditions of private school management toward excellence were examined through document analysis and in-depth interviews, followed by content analysis. A survey using a dual response format questionnaire was then administered based on the seven criteria of the Office of Basic Education Commission Quality Award (OBECQA). The sample consisted of 75 private schools, with three respondents from each school—school directors, deputy directors, academic heads, or teacher representatives—totaling 225 participants. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI – modified). In Phase 2, a management model for private schools toward excellence based on Buddhist principles was developed. The findings from Phase 1 were synthesized to construct the model components, considering priority needs with PNI – modified ≥ 0.10 , which initially yielded five components and 21 variables. A focus group discussion with ten Buddhist scholars and educational experts was conducted to refine the model, resulting in five components and 20 variables. The model was then evaluated and validated by 17 experts using four criteria: accuracy, propriety, feasibility, and utility. The evaluation results indicated the highest level in all aspects (Accuracy: M

= 4.82, SD = 0.39; Propriety: M = 4.88, SD = 0.33; Feasibility: M = 4.76, SD = 0.44; Utility: M = 5.00, SD = 0.00).

The results revealed that the proposed management model consists of five components and 20 variables: (1) leadership based on the Four Bases of Success (Iddhipāda IV), (2) strategic management based on Iddhipāda IV, (3) personnel management based on Iddhipāda IV, (4) operational management based on Iddhipāda IV, and (5) results-based management according to Iddhipāda IV. The model provides a systematic framework for enhancing excellence in private school management grounded in Buddhist principles.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ และ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม การวิจัยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ โดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถามรูปแบบตอบสนองคู่ (Dual Response Format) ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) 7 ด้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนเอกชนจำนวน 75 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้แทนครูรวมทั้งสิ้น 225 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNImodified) ขั้นตอนที่ 2 เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม โดยนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เพื่อสร้างองค์ประกอบและตัวแปรของรูปแบบ โดยพิจารณาค่า PNImodified ≥ 0.10 ได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 21 ตัวแปร จากนั้นดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 10 รูป/คน เพื่อพัฒนารูปแบบ จนได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 20 ตัวแปร และนำรูปแบบไปประเมินและรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 รูป/คน โดยประเมินในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 20 ตัวแปร ได้แก่ 1) การนำองค์กรตามแนววิธิบาท 4 2) กลยุทธ์ตามแนววิธิบาท 4 3) บุคลากรตามแนววิธิบาท 4 4) การปฏิบัติการตามแนววิธิบาท 4 และ 5) ผลลัพธ์ตามแนววิธิบาท 4 โดยแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วย 4 ตัวแปร ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนให้บรรลุความเป็นเลิศบนพื้นฐานหลักพุทธธรรมได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

บทนำ

การพัฒนาประเทศในระยะยาวขึ้นอยู่กับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ โดยการศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการพัฒนาศักยภาพของประชากรให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพจึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 1 มาตรา 8 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการศึกษาดูตัวอย่างดีสำหรับประชาชน และมาตรา 6 กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาว่าต้องมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ยังได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 ซึ่งเน้นว่าผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนถือเป็นศูนย์กลางของกระบวนการจัดการศึกษา โดยกระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของตน ขณะเดียวกัน มาตรา 24 ยังระบุแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและการแก้ปัญหา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การบูรณาการองค์ความรู้จากหลายสาขาวิชา ตลอดจนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ภายใต้แนวคิดดังกล่าว การออกแบบและพัฒนารูปแบบ (model) ทางการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยกำหนดกรอบแนวคิด โครงสร้าง และกระบวนการดำเนินงานของการจัดการศึกษาให้เป็นระบบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “รูปแบบ” ว่าเป็นแบบหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักในการดำเนินการ หรือเป็นแบบจำลองที่ใช้แทนความเป็นจริง ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะของโครงสร้าง แนวคิด หรือแบบแผนที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ในทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และการศึกษา รูปแบบมักถูกใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางการศึกษา โดย ชีรวัดน์ นิจนตร (2560) อธิบายว่า รูปแบบเป็นโครงสร้างเชิงแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้สามารถอธิบาย ทำความเข้าใจ และทำนายปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างเป็นระบบ โดยรูปแบบทางการศึกษามักประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์ ตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โครงสร้างของระบบ กลไกหรือกระบวนการดำเนินงาน ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ใช้ รวมทั้งบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ในทำนองเดียวกัน ญัฐการ บุญรักษา (2563) ได้อธิบายว่ารูปแบบหมายถึงชุดของความสัมพันธ์หรือแบบจำลองที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยอาศัยข้อมูล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะที่ Ardictionary (2008) ให้ความหมายของรูปแบบว่าเป็นแบบจำลองหรือสัญลักษณ์ที่ใช้แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งในโลกแห่งความเป็นจริง หรือเป็นแบบแผนที่ใช้ในการอธิบายสิ่ง

ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบทางการศึกษา นักวิชาการได้เสนอแนวคิดที่หลากหลายตามลักษณะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา วาโร เฟ็งสวัสต์ (2553) ระบุว่าองค์ประกอบของรูปแบบอาจแตกต่างกันไปตามบริบทของการวิจัย โดยทั่วไปมักประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ (principles) วัตถุประสงค์ (objectives) และปัจจัยสนับสนุน (supporting factors) ขณะที่ นัยนา ฉายวงศ์ (2560) และ วาสนา บุญมาก (2562) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบทางการศึกษาที่ครอบคลุมมากขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ และการวัดผลและประเมินผล

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยจำนวนมากมุ่งเน้นการอธิบายแนวคิดและองค์ประกอบของรูปแบบทางการศึกษาในเชิงทฤษฎี แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการพัฒนารูปแบบที่บูรณาการองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษาจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ งานวิจัยบางส่วนยังขาดการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดเชิงทฤษฎีกับการออกแบบกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ส่งผลให้การนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้หรือการบริหารการศึกษาในทางปฏิบัติยังไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร

ดังนั้น การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบที่มีโครงสร้างชัดเจน มีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษาได้จริง จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาและพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความสอดคล้องกับบริบททางการศึกษา และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบทางการศึกษา

การพัฒนารูปแบบทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยสร้างกรอบแนวทางในการจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการสังเคราะห์องค์ความรู้ ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การกำหนดโครงสร้างหรือกระบวนการดำเนินงานที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงในบริบทของสถานศึกษา การพัฒนารูปแบบจึงไม่เพียงเป็นการสร้างแนวคิดเชิงทฤษฎี แต่ยังเป็นกระบวนการเชิงประยุกต์ที่มุ่งแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา (วาโร เฟ็งสวัสต์, 2553) นักวิชาการด้านการพัฒนารูปแบบทางการศึกษาได้อธิบายว่า รูปแบบทางการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ แนวคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์ โครงสร้างของกระบวนการ และกลไกการดำเนินงาน ซึ่งต้องผ่านการศึกษา วิเคราะห์ และตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริงในบริบทของการบริหารหรือการจัดการเรียนรู้ (ชีรวัดน์ นิจนตร, 2560) ทั้งนี้การพัฒนารูปแบบควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหา การวิเคราะห์ความต้องการ การออกแบบรูปแบบ การทดลองใช้ และการประเมินผล เพื่อให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ (ณัฐการ บุญรักษา, 2563) การพัฒนารูปแบบทางการศึกษายังเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการสังเคราะห์องค์

ความรู้จากทั้งทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแนวคิดหรือกรอบแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม (นัยนา ฉายวงศ์, 2560) การพัฒนารูปแบบจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างนวัตกรรมทางการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาของ กฤษปกรณ์ สาคร (2557) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนารูปแบบทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการความรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรและการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพขององค์กรให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม แนวคิดดังกล่าวมักอาศัยหลักการบริหารคุณภาพ การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการจัดการความรู้มาใช้ในการพัฒนาองค์กร (วรภัทร ภูเจริญ, 2548) แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเลิศขององค์กรทางการศึกษาได้รับอิทธิพลจากเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ซึ่งเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมด้านภาวะผู้นำ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้รับบริการ การจัดการทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์ขององค์กร (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ, 2554) การนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาจะช่วยให้การบริหารจัดการมีระบบ มีมาตรฐาน และสามารถพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศได้ นโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศยังให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษายังพบว่า การพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพในโรงเรียนสามารถช่วยยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม (อุดม ชูสิ่วรรณ, 2559) ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศจึงเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม

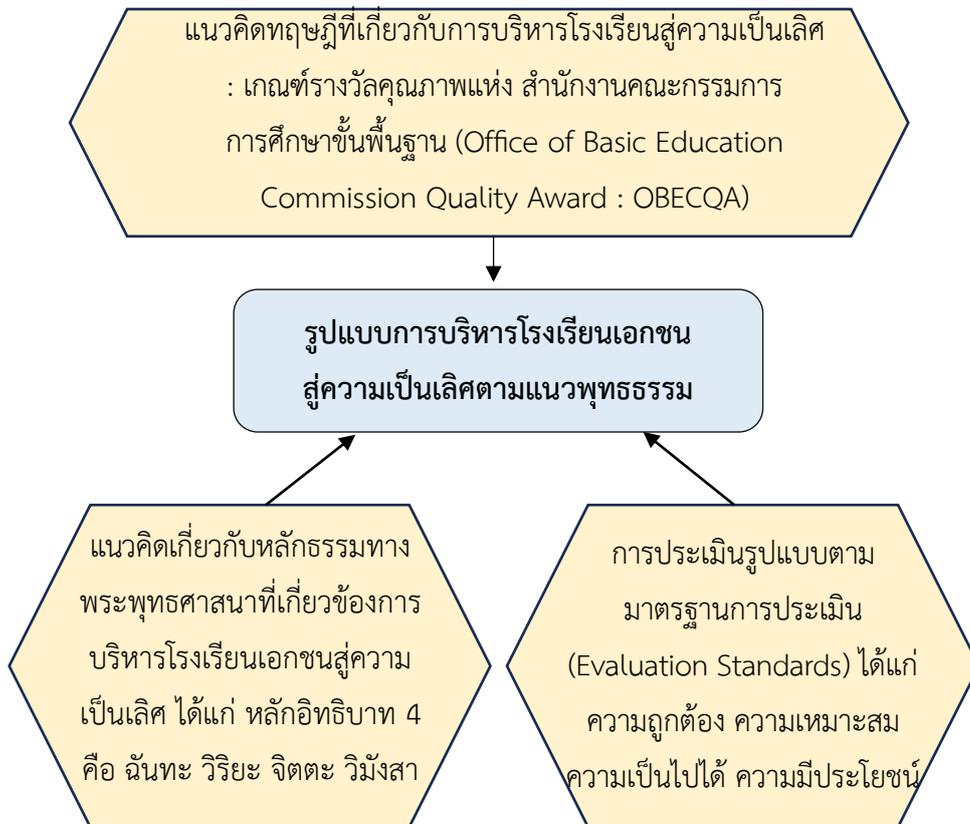
การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม และความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพขององค์กรและการพัฒนาคุณค่าทางจิตใจของบุคลากรในองค์กร งานวิจัยของ จงดี เพชรสังคุณ (2564) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเอกชนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี ได้แก่ ความรู้จักเหตุ

ความรู้จักผล ความรู้จักตน ความรู้จักประมาณ ความรู้จักกาล ความรู้จักชุมชน และความรู้จักบุคคล หลักธรรมดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารองค์กรทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ในทำนองเดียวกัน การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาช่วยส่งเสริมการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ และสร้างบรรยากาศของการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (จริญญาภรณ์ ศรีจันดาริ และคณะ, 2564) การประยุกต์ใช้แนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนให้มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวิชาการและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน (รัตนชัย เอี่ยมพิทักษ์พร, 2565) อีกทั้งแนวคิดการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลยังเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (อภิญา แก้วชื่น, 2550)

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นอาจเป็นแบบจำลองหรือชุดทฤษฎีที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบต่างๆ เพื่อช่วยให้เข้าใจ อธิบาย ทำนาย หรือสร้างมโนทัศน์ใหม่ๆ ของปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม ทำให้สามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานหรือการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม

สมมติฐานการวิจัย

สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญและ รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรมครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนเอกชน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเอกชน 2) สัมภาษณ์ผู้ทรงวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือ ผู้ให้การสัมภาษณ์ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จำนวน 12 คน นำมาสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ เป็นการให้ตอบพร้อมกันแบบตอบสนองคู่ (Dual Response Format) ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of Basic Education Commission Quality Award: OBECQA) 7 ด้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นตอบแบบสอบถามจำนวน 75 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าวิชาการ หรือผู้แทนครูหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย รวม 225 คน โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 4) การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบในตัวแปรใช้ค่า Modified Priority Needs Index (PNI Modified)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ โดยพิจารณาค่า PNI modified ≥ 0.10 มาสร้างเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนสู่ความ

เป็นเลิศ 2) นำองค์ประกอบและตัวแปรที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนา จำนวน 10 รูป/คน เพื่อบูรณาการหลักพุทธธรรมกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ 3) นำรูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงวุฒิจำนวน 17 รูป/คน ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินแต่ละด้านใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n= 225)

ลำดับ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ค่าร้อยละ
1	เพศ	ชาย	56	24.89
		หญิง	169	75.11
		รวม	225	100
2	อายุ	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	14	6.22
		31 – 40 ปี	44	19.56
		41 – 50 ปี	78	34.67
		51 – 60 ปี	53	23.56
		61 ปีขึ้นไป	36	16.00
		รวม	225	100
3	ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	36	16.00
		ปริญญาโท	97	43.11
		ปริญญาเอก	92	40.89
		รวม	225	100
4	ประสบการณ์การสอน	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	36	32.00
		11 – 20 ปี	97	60.44
		21 ปีขึ้นไป	92	7.56
		รวม	225	100

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 75.11 เป็นเพศชาย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 24.89 ส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 – 60

ปี รวมจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 58.23 ที่เหลือมีอายุตั้งแต่ 31 – 40 ปี 61 ปีขึ้นไปและน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี จำนวน 44 36 และ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 19.56, 16.00 และ 6.00 ตามลำดับ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุดจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 60.44 ที่เหลือระดับปริญญาตรี และปริญญาเอก จำนวน 72 และ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 และ 7.56 ตามลำดับ มีประสบการณ์การบริหาร 11 – 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 97 และ 92 คน คิดเป็นร้อยละ 43.11 และ 40.89 ตามลำดับ ที่เหลือมีประสบการณ์การสอน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับที่เกี่ยวข้องกับสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง ในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ด้านการนำองค์กร (n= 225)

ด้านการนำองค์กร	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			ความต้องการจำเป็น	
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	PNI	ลำดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดและนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และค่านิยมสู่การปฏิบัติ	4.44	0.60	มาก	4.84	0.40	มากที่สุด	0.09	4
2. มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามในการปฏิบัติงานและประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม	4.27	0.67	มาก	4.47	0.46	มาก	0.11	2
3. โรงเรียนได้รับการยอมรับให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบที่ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและเป็นต้นแบบแก่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น	4.11	0.50	มาก	4.30	0.69	มาก	0.09	4
4. โรงเรียนมีโครงการให้รางวัล แรงจูงใจให้บุคลากรอย่างต่อเนื่องและยกย่องบุคคลต้นแบบ	4.30	0.75	มาก	4.74	0.55	มากที่สุด	0.10	3

ด้านการนำองค์กร	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			ความต้องการจำเป็น	
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	PNI	ลำดับ
5. โรงเรียนสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน	4.01	1.01	มาก	4.54	0.80	มากที่สุด	0.13	1
ภาพรวม	4.27	0.74	มาก	4.71	0.54	มากที่สุด	0.10	

จากตารางที่ 2 สภาพที่เป็นจริงในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ ด้านการนำองค์กรโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.01 – 4.44

สภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้านคือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดและนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และค่านิยมสู่การปฏิบัติ 2) โรงเรียนมีโครงการให้รางวัล แรงจูงใจให้บุคลากรอย่างต่อเนื่องและยกย่องบุคคลต้นแบบ และ 3) โรงเรียนสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84, 4.74, และ 4.54 ตามลำดับ ยกเว้นด้านมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามในการปฏิบัติงานและประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม และโรงเรียนได้รับการยอมรับให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบที่ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและเป็นต้นแบบแก่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และ 4.30 ตามลำดับ และผลการทดสอบค่าดัชนี จัดเรียงลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: $PNI_{modified}$)

ในการบริหารรายด้าน พบว่า 1) โรงเรียนสร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่น อย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2) มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามในการปฏิบัติงานและประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม 3) โรงเรียนมีโครงการให้รางวัล แรงจูงใจให้บุคลากรอย่างต่อเนื่องและยกย่องบุคคลต้นแบบ 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดและนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และค่านิยมสู่การปฏิบัติ และโรงเรียนได้รับการยอมรับให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบที่ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและเป็นต้นแบบแก่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น มีค่า $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.13, 0.11, 0.10, 0.09 และ 0.09 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ และ (2) พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม โดยผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรมประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การนำองค์กร กลยุทธ์ บุคลากร ปฏิบัติการ และผลลัพธ์ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA และบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นคุณภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในองค์กรทางการศึกษา ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของทิพวรรณ สุพิพัฒน์โมลี (2563) ที่เสนอว่าการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับแนวคิดการบริหารสมัยใหม่สามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารองค์กรการศึกษาและก่อให้เกิดคุณค่าร่วมระหว่างบุคลากรในองค์กร

ในด้านการนำองค์กร ผลการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สามารถเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงคุณค่าและความเข้มแข็งของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารควรมีแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กร (ฉันทะ) มีความเพียรพยายามในการขับเคลื่อนนโยบายและกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง (วิริยะ) มีความใส่ใจในการบริหารทรัพยากรและการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (จิตตะ) และใช้การประเมินผลอย่างมีเหตุผลเพื่อการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง (วิมังสา) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของภัทราวลัย ดอกบัว และสุนทร สายคำ (2563) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำที่ผสมผสานหลักพุทธธรรมสามารถสร้างความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการพัฒนาองค์กรการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านกลยุทธ์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการพัฒนากลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างเป็นระบบ โดยหลักอิทธิบาท 4 สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนากลยุทธ์ที่มีความยืดหยุ่นและสามารถแข่งขันได้ในบริบทการศึกษาเอกชน กล่าวคือ การสร้างความมุ่งมั่นร่วมกันในการพัฒนาองค์กร (ฉันทะ) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง (วิริยะ) การกำหนดเป้าหมายและการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน (จิตตะ) และการติดตามประเมินผลกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (วิมังสา) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารคุณภาพตามเกณฑ์ Baldrige National Quality Program (2019) รวมทั้งการศึกษาของบุญยุค หัตถกิจ (2556) และแนวปฏิบัติของ Fulston Schools (2003) ที่เน้นการพัฒนากลยุทธ์องค์กรบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

สำหรับด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ โดยการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 สามารถเสริมสร้างแรงจูงใจภายในของบุคลากรและความผูกพันต่อองค์กร กล่าวคือ การปลูกฝังความรักในวิชาชีพและความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ (ฉันทะ) การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (วิริยะ) การวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (จิตตะ) และการประเมินระดับความผูกพันและประสิทธิภาพการทำงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารบุคลากร (วิมังสา) ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุรดา แก้วศรีทา และคณะ (2566) ที่ชี้ว่าการสร้าง

แรงจูงใจภายในและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพองค์กรทางการศึกษา

ในด้านปฏิบัติการ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 สามารถช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นคุณภาพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ การสร้างความภาคภูมิใจในผลงาน และคุณภาพการจัดการศึกษา (ฉันทะ) การทุ่มเทในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และการบริหารงาน (วิริยะ) การกำหนดตัวชี้วัดและการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบ (จิตตะ) และการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (วิมังสา) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโชติช่วง พันธ์เวส (2551) ที่เน้นความสำคัญของการบริหารกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพในองค์กรการศึกษา

ในด้านผลลัพธ์ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวพุทธธรรมสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงบวกในหลายมิติ ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความยั่งยืนขององค์กร เช่น การเพิ่มจำนวนผู้เรียน การสร้างความผูกพันกับศิษย์เก่า และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งสะท้อนถึงผลลัพธ์เชิงระบบของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับการศึกษาของจริญญาภรณ์ ศรีจันदार และคณะ (2565) ที่พบว่าการบริหารองค์กรการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสามารถส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว

นอกจากนี้ ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับสูง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนนทบุรีได้จริง ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวได้รับการพัฒนาจากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเชิงประจักษ์จากสภาพการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องภายในขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือและศักยภาพในการนำไปใช้พัฒนาการบริหารสถานศึกษาเอกชนสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

สรุป

จากผลการวิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศตามแนวพุทธธรรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก รวม 20 ตัวแปร โดยใช้ หลักอิทธิบาท 4 (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) เป็นแกนขับเคลื่อนในทุกด้าน ดังนั้น การนำองค์กร – ผู้บริหารสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับชุมชน ใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ส่งเสริมบุคลากรให้เป็นคนเก่งและคนดี เน้นความร่วมมือ ความเพียร การกำหนดเป้าหมายอย่างมีกลยุทธ์ และการประเมินปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ กลยุทธ์ – วางแผนตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและสร้างความได้เปรียบ เช่น การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทางหรือหลักสูตรนานาชาติ ใช้การประเมินและปรับกลยุทธ์อย่าง

ต่อเนื่อง บุคลากร – มุ่งสร้างความผูกพันและศักยภาพครู โดยจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วางแผนและงบประมาณพัฒนารายบุคคล และนิเทศแบบร่วมมือเพื่อปรับปรุง ปฏิบัติการ – จัดการงานและบริการการศึกษาให้มีคุณภาพสูง เช่น การออกแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา พร้อมประเมินผลและปรับปรุงให้ตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลลัพธ์ – มุ่งสร้างผลงานโดดเด่น เช่น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน การพัฒนาครู และการเตรียมความพร้อมรับ ความเสี่ยง โดยวางแผน จัดสรรทรัพยากร และประเมินปรับปรุงในทุกมิติอย่างรอบคอบ

ทั้งหมดนี้เป็นการบูรณาการ อิทธิบาท 4 ในทุกขั้นตอนการบริหาร เพื่อให้โรงเรียนเอกชนสามารถบรรลุ เกณฑ์ความเป็นเลิศตามมาตรฐาน OBECQA ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงเรียนเอกชนในจังหวัดนนทบุรีควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และสามารถร่วมกันพัฒนาโรงเรียนสู่ ความเป็นเลิศโดยใช้เกณฑ์รางวัลทรงคุณค่า สพฐ. หรือ OBECQA หรือเกณฑ์อื่นใดที่มีลักษณะเดียวกันเช่นรางวัล คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) รางวัลเลิศรัฐ หรือรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Awards :TQA) เป็นต้น
2. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีที่ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ในเรื่องของการตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ การมีวินัยในตนเอง มีความยุติธรรมและมีความอุทิศตนเพื่อพัฒนา โรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ
3. โรงเรียนควรพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นที่มีเป้าหมายที่เด่นชัดด้วย การกำหนดพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนาครูและบุคลากร ที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถร่วมกันพัฒนา โรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศอย่างมีขวัญและกำลังใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. รูปแบบการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนเอกชนที่มีขนาดแตกต่างกันสู่ความเป็นเลิศตามแนว พุทธธรรม
2. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการนำหลักพุทธธรรมสู่ความยั่งยืน
3. ผลกระทบของการนำหลักพุทธธรรมการบริหารที่มีต่อภาพลักษณ์การบริหารโรงเรียนเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษปกรณีย์ สาคร. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 9(2), 77–90.
- จงดี เพชรสังคุณ. (2564). การบริหารโรงเรียนเอกชนตามหลักสัปปุริสธรรม 7. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 17(2), 45–58.
- จริญญาภรณ์ ศรีจันदार และคณะ. (2565). การบริหารองค์กรการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมและผลลัพธ์ขององค์กร. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*, 17(1), 89–104.
- จริญญาภรณ์ ศรีจันदारี และคณะ. (2564). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 12(1), 89–102.
- ชิรวัดน์ นิจเนตร. (2560). การพัฒนารูปแบบทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชติช่วง พันธวุธ. (2551). การบริหารกระบวนการทำงานเพื่อคุณภาพในองค์กรการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐการ บุญรักษา. (2563). แนวคิดและการพัฒนารูปแบบการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐการ บุญรักษา. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 31(2), 112–125.
- ทิพวรรณ สุพิพัฒน์โมลี. (2563). การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการบริหารองค์กรสมัยใหม่. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 11(2), 1–15.
- นัยนา ฉายวงศ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นัยนา ฉายวงศ์. (2560). แนวคิดและกระบวนการพัฒนารูปแบบทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- บุญยกุล หัตถกี. (2556). การบริหารเชิงกลยุทธ์ในองค์กรการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ภัทรวัลย์ ดอกบัว, และ สุนทร สายคำ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการพัฒนาองค์กรทางการศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 16(2), 45–58.

- รัตนชัย เอี่ยมพิทักษ์พร. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 10(1), 66–78.
- วรภัทร ภูเจริญ. (2548). *การบริหารคุณภาพในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- วรรณภา บุญมาก. (2562). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2554). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ปี 2554–2555*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ.
- สุรดา แก้วศรีหา และคณะ. (2566). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 34(1), 112–128.
- อภิญา แก้วชื่น. (2550). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม ชูสิวรรณ. (2559). การพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพในสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 12(1), 101–115.
- Ardictionary. (2008). *Dictionary of architecture and design*. Retrieved from <http://www.ardictionary.com>
- Baldrige National Quality Program. (2019). *Baldrige excellence framework: A systems approach to improving your organization's performance*. Gaithersburg, MD: National Institute of Standards and Technology.
- Fulston Schools. (2003). *School improvement and strategic development framework*. Kent, UK: Fulston Schools.